

Universitat de Girona
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales

Diplomatura de Ciències Empresariales

Curs 1998-99
1r quadrimestre
Assignatura optativa
4,5 crèdits

Departament d'Empresa

Campus de Montilivi
17071 Girona
Fax 34 (9) 72 41 8032
c.e. @

PROGRAMA DE SOCIOLOGIA DEL TREBALL

Professora: Reyes Varella

Objectius: L'assignatura se centra en l'anàlisi de les principals transformacions actuals en el treball. Dedicarem especial atenció a l'estudi aplicat de les relacions laborals, proporcionant les eines teòriques i pràctiques per a l'anàlisi de les relacions laborals a Espanya i alguns països del nostre entorn europeu. També discutirem aspectes candents de l'actualitat laboral com la reforma del mercat de treball a Espanya i les propostes de repartiment del treball.

Programa teòric:

Tema 1.- La centralitat del treball en la sociologia. El treball com a factor d'estructuració social. La pluralitat de significats del treball. Treball productiu i treball reproductiu.

Tema 2.- El mercat de treball. L'estudi del mercat de treball : conceptes bàsics. Les segmentacions del mercat de treball. La dualització social. Debats entorn al postfordisme i la flexibilitat

Tema 3.- Tendències recents en el mercat de treball. Principals transformacions actuals de l'ocupació. El mercat de treball a Catalunya i Espanya. La reforma del mercat de treball. El repartiment del treball.

Tema 4.- L'origen de les relacions laborals. Conflicte i cooperació en el treball. Principals perspectives en l'estudi de les relacions laborals.

Tema 5.- Els actors socials del treball. Les organitzacions sindicals. Les organitzacions empresarials. L'estat.

Tema 6. Conflicte, negociació col·lectiva i concertació social. Les relacions laborals a Espanya i Catalunya.

Programa pràctic:

Es dedicarà una pràctica a cada una de les tres grans parts del programa :

1. El concepte de treball. Material de treball : lectures i discussió a classe sobre un exemple.
2. El mercat de treball a Espanya i Catalunya. Material de treball : anàlisi de les dades de l'EPA i lectures.
3. L'anàlisi de les relacions laborals. Material de treball : lectures i discussió a classe.

Programa d'activitats acadèmicament dirigides :

Les activitats acadèmicament dirigides tindran un caràcter de suport a la docència impartida a classe, tant pel que fa a les classes teòriques com a l'elaboració de les pràctiques. Aquestes activitats es realitzaran de manera individual, amb l'objectiu de conversar amb cada alumne com a mínim un cop al llarg del curs.

Desenvolupament del programa al llarg del curs:

S'impartiran classes teòriques i pràctiques, recolçades en un dossier de lectures, dades estadístiques, així com material audiovisual i la bibliografia recomanada. El curs està dividit en tres grans parts. Una primera part, més curta i introductòria, on es desenvolupa el primer tema. La segona part se centra en l'anàlisi del mercat de treball (temes 2 i 3). La tercera part analitza les relacions laborals des d'un punt de vista teòric i aplicat, i engloba els temes 4, 5 i 6. El fil conductor del curs és la comprensió del món del treball per part dels estudiants, de manera que seguirem amb atenció tots els esdeveniments de l'actualitat laboral europea, espanyola i catalana que es vagin produint al llarg del quadrimestre.

Sistema d'avaluació:

Es farà una avaluació continuada dels estudiants en funció de la participació a classe, la realització de les pràctiques i una prova final. La realització de les pràctiques comptarà un 30% de la nota final. La prova final comptarà el 70% restant.

Bibliografia bàsica:

- FINKEL, L (1994) *La organización social del trabajo*, Madrid, Pirámide, 1994.
MIGUÉLEZ, F. ; PRIETO, C. *Las relaciones laborales en España*, Madrid, Siglo XXI, 1991.
RIFKIN, J. *El fin del Trabajo*, Barcelona, Paidós, 1997.
WATSON, T *Trabajo y Sociedad*, Barcelona, Hacer Editorial, 1995.

Bibliografia complementària:

Sobre el concepte de treball :

- Balbo, L., *La doble presencia*, a Borderías, C., Carrasco, C., Alemany, C., *Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales*, Barcelona-Madrid, Icaria-FUHEM, 1994.
Gorz, A., *Metamorfosis del trabajo*, Madrid, Sistema, 1995.
Mingione, E., *Las sociedades fragmentadas*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1993.
Pahl, R.E., *De l'economia formal a formes de treball: models i tendències transnacionals*, a PAPERS, 34, Barcelona, 1990.

Sobre el mercat de treball :

- Bagnasco, A., *Mercado y mercados de trabajo*, a *Sociología del Trabajo*, nº 6, 1989.
Gordon, D., Edwards, R., Reich, M., *Trabajo segmentado, trabajadores divididos. La transformación histórica del trabajo en los Estados Unidos*, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1986.
Gual, Jordi, *El reto social de crear empleo*, Barcelona, Ariel, 1996.
Polanyi, K., *La gran transformación. Crítica del liberalismo económico*, Madrid, La Piqueta, 1989.
Recio, A., *Trabajo, personas, mercados*, Barcelona-Madrid, Icaria-FUHEM, 1997.
Toharia, L. (ed.) *El mercado de trabajo. Teorías y aplicaciones*, Madrid, Alianza, 1983.

Sobre l'origen i les perspectives de les Relacions Laborals

- Baglioni, G., Crouch, C (Comps), *Las relaciones laborales en Europa. El desafío de la flexibilidad*, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1992.
Burawoy, M., *El consentimiento en la producción*, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1989.
Dunlop, J.T., *Sistemas de relaciones industriales*, Barcelona, Península, 1978.

- Edwards, P.K., Scullion, H., La organización social del conflicto laboral, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1987.
- Hyman, R., Ferner, A., (ed), New Frontiers in european Industrial Relations, Oxford, Blacwell, 1994.
- Hyman, Relaciones industriales. Una introducción marxista, Madrid, Blume, 1975.
- Poole, M., Relaciones industriales. Modelos y orígenes de la diversidad nacional, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1993.
- Poole, M., Teorías del sindicalismo. Una sociología de las relaciones industriales, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1991.

Sobre els actors socials del treball

- Clegg, H., El sindicalismo en un sistema de negociación colectiva, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1985.
- Führer, I.M., Los sindicatos en España. De la lucha de clases a estrategias de cooperación, Madrid, Consejo Económico y Social, 1995.
- Holm-Detlev, Köhler, El movimiento sindical en España, Madrid, Fundamentos, 1995.
- Pardo, R., Fernández, J., Las organizaciones empresariales y la configuración del sistema de relaciones industriales en la España democrática, a Miguélez, Prieto (ed.), Relaciones Laborales en España, Madrid, Siglo XXI, 1991.
- Regalia, I., La participación de los trabajadores en el sindicato, Sociología del Trabajo, nº 4, 1988.
- Sisson, K., Los empresarios y la negociación colectiva. Un estudio internacional comparado, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1990.
- Zaragoza, A. (comp), Pactos sociales, sindicatos y patronal en España, Madrid, Siglo XXI, 1988.